

بررسی مدیریت بحران به هنگام زلزله

حسن شرفی

گروه مهندسی عمران، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

h_sharafi@razi.ac.ir

سارا بهمن اورامانی

گروه مهندسی عمران، دانشکده فنی مهندسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

sarabahmani@gmail.com

چکیده

کشور ایران در منطقه فعال و لرزه‌خیز جهان قرار دارد. در دو دهه اخیر اقدامات گسترده ای برای ایجاد آمادگی برای مقابله با بحران زلزله صورت پذیرفته است. پس از زلزله سال ۶۹ منجیل موضوع زلزله به یک موضوع مهم ملی تبدیل شد. لیکن خسارات و تلفات بالای انسانی در زمین‌لرزه‌های بعد نشان داد که می‌بایست با رویکرد جدی تری، بحث مدیریت بحران به صورت فراگیر مد نظر قرار گیرد. موضوع مدیریت بحران در حوزه های مختلفی مطرح است. سازمان ها به عنوان یکی از اجزای اصلی جامعه امروزی نیز از این امر مستثنی نیستند. مقاله حاضر به بررسی مدیریت بحران می پردازد. امروزه مدیریت بحران یک بخش اساسی از مدیریت استراتژیک است. اساسا سازمان هایی که در معرض بحران قرار دارند به آمادگی بیشتری در برابر آن نیاز دارند. مدیریت بحران موثر نیازمند یک رویکرد منظم و نظام مند است که مبتنی بر هوشیاری حساسیت مدیریتی و یک درک خوب از اهمیت برنامه ریزی دقیق و آمادگی سازمانی است.

کلمات کلیدی: زلزله، ایران، مدیریت، مدیریت بحران.

۱. مقدمه

وقوع حوادث غیر قابل پیش بینی و بروز خطرات و سوانح و بحران های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، نظامی واقعیتی است که بشر در طول تاریخ با آن آشنا بوده است. در این راستا هرچه قدر بر کسب موفقیت های تکنولوژیکی و اجتماعی افزوده شده است، میزان بروز این خطرات غیره منتظره نه تنها کاهش نیافته بلکه در بسیاری از موارد افزایش نیز یافته است [۱]. شاید انسان و جامعه ای که وی به عنوان کوچک ترین واحد آن معرفی شده است با هیچ پدیده ای به اندازه پدیده تغییر و دگرگونی مانوس نباشد. دگرگونی ماهیت پدیده های اجتماعی است و هر جامعه و فرهنگی هر اندازه هم که سنتی و محافظه کار باشد دائما در معرض دگرگونی است. دگرگونی ها در یک دسته بندی به دگرگونی های ارادی و غیر ارادی تقسیم می شوند؛ دگرگونی ارادی و پیش بینی شده آن دگرگونی است که در نتیجه مداخله، نظارت و مراقبت عوامل اجتماعی در جوامع پدید می آید. از یک سو دگرگونی غیرارادی عموما پیش بینی نشده و بیش تر نتیجه فاجعه های طبیعی نظیر زمین لرزه، سیل، خشک سالی و موارد مشابه است. چنین دگرگونی هایی که وجود انسان و محیط پیرامونش را هر دم چنان غافلگیرانه و با شدت در می نوردند که به جز بهت و حیرت جای هیچ عکس العملی باقی نمی گذارند، «بحران» نام گرفته اند. کنکاش بشر در مواجهه و مقابله با حوادث و بلایای طبیعی به دانشی انجامید که از شناسایی عوارض بحران آغاز شده و به علم «مدیریت بحران» منتج می شود. آن یک علم کاربردی است که به وسیله مشاهده سیستماتیک بحران ها و تجزیه و تحلیل آن ها در جستجوی یافتن ابزاری است که به وسیله آن ها بتوان از بروز بحران ها پیش گیری نموده و یا در صورت بروز آن در خصوص کاهش اثرات، امداد رسانی سریع و بهبود اوضاع اقدام کرد. در دهه های اخیر در مورد بحران، چگونگی شکل گیری و مدیریت آن مطالعات و تحقیقات بسیاری با دیدگاه ها و شیوه های مختلف انجام شده است، با این وجود در میان افرادی که با مدیریت بحران سوانح طبیعی سروکار دارند، عموما نظریه جامع و فراگیری که در رابطه با اولویت ها و اصولا مدیریت این گونه سوانح باشد، وجود ندارد و هر کس بنا به تجربه